

Drugostepeni sud je žalbu uvažio iz slijedećih razloga:

Prema čl.68, toč.3. cit. Zakona o prijevozu u željezničkom prometu prijevoznik se oslobadja odgovornosti za oštećenje stvari u prijevozu ako oštećenje nastane zbog posebne opasnosti koja je u vezi s utovarom stvari i neispravnim tovaranjem - sve to kad utovar obavlja pošiljatelj.

U konkretnom slučaju radi se o prijevozu ploča i sljemenjaka, dakle o robi koja je po svojoj naravi podložna lomu. Kako je robu tovario sam pošiljatelj robe, naročito je morao imati u vidu da robu u vagon tovari tako da kod normalne trešnje vagona u prijevozu ne dodje do pomicanja paletiziranih ploča odnosno uslijed tog pomicanja ne dodje do loma sljemenjaka. Iz sadržaja zapisnika o uvidjaju prilikom istovara robe proizlazi da je lom sljemenjaka nastupio kao posljedica nepropisnog utovara, jer su paletizirane ploče u toku vožnje prikliještile sljemenjake i slomile ih. Za takav nepravilan utovar robe ne snosi odgovornost tuženi već pošiljatelj robe jer, kako je već rečeno, iz cit. zapisnika je vidljivo da je lom robe bio prouzročen nepravilnim utovarom a ne nekom okolnošću za koju bi bio odgovoran tuženi.

Bez upliva je okolnost da je tuženi preuzeo predmetnu robu na prijevoz bez prigovora. Tuženi nije dužan - u slučaju da robu tovari pošiljatelj, staviti primjedbe na pakiranje robe ili njezin utovar - ukoliko se ne radi o takvim nedostacima u pakiranju ili utovaru koji padaju u oči na prvi pogled, jer odgovornost za propisno pakiranje i pravilan utovar snosi taj koji robu pakira i tovari.

Kako je nesporno da se transport pošiljke odvijao pod normalnim okolnostima, za štetu koja se u konkretnom slučaju dogodila na robi nije odgovoran tuženi.

L.H.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Presuda br.III-Sl-1297/76-2
od 19.V 1976.

Vijeće: Petar Sremac, Gavro Badovinac, prof.dr Vladislav Brajković

Prijevoz stvari morem - Podprijevozni ugovor - Odgovornost brodarka i naručitelja prijevoza podnaručitelju - Pod-

naručitelju odgovaraju brodar i naručitelj prijevoza -
Odgovornost naručitelja nije ovisna o činjenici da li
je teretnicu izdao brodar ili naručitelj

Tužitelji su osiguratelji koji su svom osiguraniku primatelju tereta nadoknadili štetu. Prvotuženi je naručitelj broda, a drugotuženi je brodar. Brodar i naručitelj su zaključili brodarski ugovor na vrijeme.

Tužitelji iznose da su oba tužena odgovorna za štetu na teretu i zahtijevaju da ih sud solidarno obveže.

Rješavajući spor pobijanom medjupresudom prvostepeni sud je utvrdio da je drugotuženi u obvezi da naknadi štetu tužiteljima, dok je zahtjev tužitelja prema prvotuženom odbio, a o visini tužbenog zahtjeva i o troškovima spora ostavio je da se odluči po pravomoćnosti medjupresude. Nakon izvedenih dokaza i provedene rasprave sud je našao da je sporna šteta posljedica plovidbene nesposobnosti broda prije početka putovanja. Ta nesposobnost broda je posljedica propusta dužne pažnje drugotuženog kao brodara da brod prije početka ugovorenog putovanja po ugovoru na vrijeme osposobi i tako osposobljenog stavi prvotuženom na raspolaganje. Prvotuženi je doduše s prednikom tužitelja kao trećom osobom ugovorio prijevoz stvari za određeno putovanje i preuzeo obveze iz tog ugovora. Medjutim, tuženi je kao brodar broda, u izvršenju tog ugovora, preuzeo obveze iz teretnica pa je kao brodar propustio da u cijelosti izvrši odnosne obveze. Imatelju teretnica predana je roba u odredišnoj luci znatno oštećena. Šteta je nastala iz uzroka za koje je isključivo odgovoran drugotuženi jer nije prvotuženom, naručitelju broda, po brodarskom ugovoru na vrijeme, stavio na raspolaganje brod u potpunosti sposoban za plovidbu. Nesposobnost broda je uzrok oštećenja tereta, pa je drugotuženi kao brodar broda odgovoran za štetu svakoj osobi koja se brodom koristi, tj. prvotuženom kao naručitelju prijevoza pa i primateljima tereta, odnosno tužiteljima kao osigurateljima tereta. Kako su tužitelji ustali protiv tuženih na solidarno ispunjenje obveza naknade štete, a odgovornost prvotuženog se ne može izvesti iz obveza osnovnog ugovora o prijevozu, niti iz obveza koje proizlaze iz teretnice, to je tužbeni zahtjev prema prvotuženom neosnovan. Prvotuženi se nije obvezao prevesti stvari svojim brodom, niti brodom koji je u njegovom zakupu, pa stoga on i ne odgovara za štete koje su posljedica nesposobnosti broda za plovidbu. Konačno prvotuženi se nije obvezao po izdatim tereticama da preda teret ovlaštenom imatelju teretnica u stanju i količini kako je to označeno u tereticama.

Tužitelji pobijaju presudu žalbom i drugotuženi zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava. Tužitelji predlažu da se pobijana medjupresuda preinači tako, da se prvo i drugotuženi solidarno obvežu na naknadu štete.

Drugotuženi predlaže da se medjupresuda ukine i tužitelji odbiju sa zahtjevom prema drugotuženom.

Tužitelji u žalbi ističu da je dispozitiv pobijane presude pod I trebao glasiti da se utvrđuje da su oba tužena solidarno obvezani da naknade štetu tužiteljima. U smislu odredaba čl.21, st.2. ZUIPB prvo i drugotuženi odgovaraju trećoj osobi za obveze što proistječu iz ugovora koji je zaključen između prvotuženog i treće osobe. Raspravljajući o sporu sud je pošao doduše od pretpostavke ovakve odgovornosti, međutim, u medjupresudi protuslovno utvrđenom činjeničnom stanju utvrdio je samo odgovornost drugotuženog, a odbio zahtjev prema prvotuženom. Ocjenjujući pitanje odgovornosti prvotuženog sud je previdio da prvotuženi priznaje svoju odgovornost. Smatra da stajalište suda, da se odgovornost prvotuženog ne može izvesti iz obveze osnovnog ugovora o prijevozu ni iz obveza iz teretnice, ne stoji. Izdavanjem teretnica prvotuženi se obvezao da će stvari prevesti brodom, a to slijedi i iz brodarskog ugovora od 14.II 1974.g. Prednik tužitelja dobio je od drugotuženog odnosno od zapovjednika broda teretnice koje se pozivaju na ugovor od 14.II 1974.g. pa je prvotuženi suodgovoran s drugotuženim kao brodarom istog broda, za štete koje su nastale zbog nesposobnosti broda za plovidbu. Odgovornost prvotuženog slijedi iz obveze da će brod u svakom pogledu biti sposoban za putovanje. Okolnost da je u toku spora utvrđena nesposobnost broda za plovidbu, koja je postojala prije početka putovanja, smatra tužitelj, ne može biti razlog da bi se utvrdila samo odgovornost drugotuženog kao brodara i brodovlasnika, jer za obveze iz ugovora o prijevozu odgovara i prvotuženi kao naručilac broda, koji je preuzeo obvezu prevoženja robe prema krcatelju, odnosno predniku tužitelja.

U posebnom prijedlogu tužitelji su predložili da se izvrši ispravak medjupresude u pogledu naziva drugotuženog, pošto su tužitelji podneskom od 26.X 1975.g. uskladili i precizirali naziv drugotuženog.

Prvostepeni sud donio je presudu kojom utvrđuje isključivu odgovornost drugotuženog na temelju nedo-

voljno utvrđenog činjeničnog stanja, zasnivajući svoju presudu na vještakovom nalazu kome je drugotuženi stavio jasne i određene prigovore. Ističe da sud nije proveo vještačenje u pogledu utvrđivanja uzroka štete na licu mjesta u brodogradilištu i to na sestrinskom brodu. Utvrđivanje štete i uzroka štete, ističe drugotuženi, nije izvršeno na pravilan način, a vještački nalaz o uzrocima propuštanja i ulaska vode u skladište broda potpuno je neodrživ. Osim toga sud je propustio saslušati tadanjeg zapovjednika broda kao svjedoka, pa je stoga činjenično stanje u pogledu uzroka nastanka štete ostalo nedovoljno utvrđeno. Sud nije pružio mogućnost drugotuženom da se očituje o nalazima "Jugokontrole" Rijeka i nalazu vještaka, te da vještak nije na pravilan način imenovan. Ističe da nalaz vještaka nije određen i siguran jer se zasniva na pretpostavkama, a što slijedi iz upotrijebljenih riječi "pobudjuje sumnju", "postoji mogućnost", "vjerojatno", "može se protumačiti", "čini mi se", "pretpostavljam" itd. Nalaz i mišljenje vještaka o uzrocima štete i prodiranju vode u brodsko skladište zasniva se na pretpostavkama, te stoga predlaže da se vještačenje provede po drugom vještaku, brodogradjevine struke, što vještak, na kome se zasniva pobijana presuda, nije. Ističe da iz nalaza vještaka nije moguće sa sigurnošću razabrati da li je nesposobnost broda za plovidbu postojala prije početka putovanja ili ne, te da li je eventualna nesposobnost broda utvrđena nakon završetka putovanja posljedica propuštanja dužne pažnje drugotuženog kao brodara i ljudi kojima se služi ili je posljedica uzroka koji se ne mogu pripisati krivnji drugotuženog.

Drugostepeni sud je žalbu uvažio, i predmet vratio na ponovno raspravljanje iz ovih razloga:

Pravno shvaćanje prvostepenog suda u pogledu odgovornosti tuženih za naknadu štete ne može se prihvatiti.

Iz nesporno utvrđenog činjeničnog stanja slijedi da se radi o zahtjevu za naknadu štete iz ugovora o prijevozu robe morem, koja je šteta nastala tužiteljevim prednicima - osigurateljima - primateljima robe - prilikom prijevoza sojina brašna po tereticama br. 1, 2, 3. i 4. iz luke Norfolk u luku Rijeka; da je prijevoz tereta vršen brodom drugotuženog; da je ugovor o prijevozu sklopio s krcateljem prvotuženi kao naručitelj broda. Iz gore navedenih nespornih činjenica slijedi da se radi o sporu iz tzv. podbrodarskog ugovora, tj. o slučaju kad naručitelj - podbrodar - ugovori s trećom osobom - krcateljem - da će toj osobi brodom čiji je on naručitelj prevesti stvari morem iz jedne luke u drugu. U smislu odredaba čl.21. Zakona

o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova (Sl.l.br. 25/59) za obveze, što proistječu iz takvog ugovora, uz naručitelja trećim osobama odgovara i brodar broda, kojim je prijevoz vršen, prema pravnim propisima čija se primjena ne može sporazumom stranaka isključiti i prema uvjetima i običajima takve vrste prijevoza. Izričitom odredbom zakona o takvom slučaju, uz prvotuženog naručitelja broda po brodarskom ugovoru na vrijeme, trećem krcatelju, odnosno primatelju robe po teretnici, odgovoran je i drugotuženi brodar. S obzirom na to zahtjev tužitelja da su prvo i drugotuženi dužni solidarno naknaditi štetu je osnovan.

Prvostepeni sud pravilno smatra da prigovor drugotuženog, da bi u obvezi bio isključivo prvotuženi, nema osnove. Međutim, isto tako okolnost da je drugotuženi brodar broda kojim se roba prevozila, ne oslobadja odgovornosti prvotuženog. Prvotuženi kao stranka iz ugovora o prijevozu i drugotuženi kao brodar broda, odgovorni su trećim osobama i to: prvotuženi kao ugovarač prijevoza, a drugotuženi kao brodar. S obzirom na izloženo prvostepeni sud nije mogao odbiti tužitelja sa zahtjevom prema prvotuženom.

Stajalište pobijane presude, da se odgovornost prvotuženog ne može izvesti iz obveza osnovnog ugovora o prijevozu, ni iz obveza koje proizlaze iz teretnice ne može se prihvatiti. Prvotuženi kao naručitelj broda - iz sklopljenog vozarskog ugovora s trećim, tj. s krcateljem, odgovara za obveze iz tog ugovora bez obzira da li je izdane teretnice za ukrcanu robu potpisao zapovjednik broda ili po njegovom ovlaštenju agent broda. Okolnost da je teretnice potpisao agent za zapovjednika broda ne upućuje da u predmetnom slučaju prvotuženi nije nastupao kao pomorski vozar. Po nađodjenju ovog suda naručitelj iz brodarskog ugovora na vrijeme kad ugovorenim brodom vrši prijevoz tereta za treće osobe, a na temelju ovlaštenja iz brodarskog ugovora na vrijeme, odgovara krcatelju i trećim osobama bez obzira da li je teretnice za ukrcanu robu potpisao sam naručitelj broda, zapovjednik broda ili agent brodara, odnosno agent po nalogu zapovjednika broda. U slučajevima tzv. podbrodarskog ugovora, zapovjednik broda je u pogledu trgovačkog upravljanja brodom pomoćnik naručitelja broda i u tom pogledu dužan je slušati upute naručitelja. S obzirom na to, okolnost tko je potpisao teretnice ne može imati nikakvog utjecaja na odgovornost naručitelja za preuzete obveze iz ugovora kojeg je on sklopio s trećima. Kad je dakle sud utvrdio nespornom činjenicu da je prvotuženi kao naručitelj po brodarskom

ugovoru na vrijeme ugovorio s prednikom tužitelja ugovor o prijevozu spornog sojinog brašna iz luke Norfolk za Rijeku, očito da postoji odgovornost prvotuzenog kao naručitelja - podbrodara - tako i drugotuzenog broдача.

S obzirom na izloženo žalba tužitelja u pogledu odgovornosti prvotuzenog je osnovana, pa je valjalo uvažanjem žalbe izreku medjupresude pod II ukinuti.

Što se tiče prigovora žalbe drugotuzenog u pogledu ocjene odgovornosti tuženih za naknadu štete, drugotuzeni osnovano ističu da prvostepeni sud nije utvrdio sve činjenice potrebne za pravilno rješenje spora, a niti je cijenio prigovor tuženih u pogledu neodgovornosti za nastalu štetu.

Polazeći od osnove odgovornosti kako prvo tako i drugotuzenog, valja istaći da je tuženi u smislu odredaba čl.53. ZUIPB odgovaraju za oštećenja, manjak i gubitak stvari primljenih na prijevoz, ako ne dokažu da je oštećenje, manjak ili gubitak nastao zbog uzroka koji se nisu mogli izbjeći pažnjom urednog broдача. Nadalje valja upozoriti da u smislu odredaba st.3. istoga člana broдар ne odgovara za štetu nastalu zbog radnji ili propusta zapovjednika broда i drugih članova posade, za štete nastale u plovidbi i rukovanju brodom. Nadalje osnovanost tužiteljeva zahtjeva kao i iznesenih dokaza od strane tuženih valja ocijeniti u smislu odredaba čl.54, toč.1. i 2.

U toku spora prvo i drugotuzeni pozivaju se na okolnost da je šteta na teretu nastala kao posljedica djelovanja više sile, odnosno pomorske nezgode i skrivenih mana broда, odnosno njegove nesposobnosti za plovidbu, koja se nije mogla otkriti primjenom dužne pažnje broдача prije početka putovanja. Osim toga u toku spora tužitelji su utvrdili da šteta nije posljedica događaja koji bi isključivali odgovornost tuženih, pozivajući se na dokaze koji su izvedeni u toku spora a napose na nalaz i mišljenje vještaka. Medjutim, drugotuzeni u žalbi i u toku spora, pa tako isto i prvotuzeni, iznose određene prigovore nalazu i mišljenju vještaka s jedne strane, a s druge strane predložili su nadvještačenje u pogledu utvrdjivanja činjenice da li je oštećenje broда, za koje se tvrdi da je vjerojatno uzrok nastale štete, postojalo prije početka putovanja, odnosno da li se nesposobnost broда mogla otkriti i utvrditi primjenom dužne pažnje naručitelja broда, njegovog broдача, odnosno zapovjednika broда, tj. valja utvrditi da li se radi o šteti koja je posljedica propusta dužne pažnje broдача, odnosno zapovjednika broда i članova posade u pogledu plovidbe i rukovanja brodom.

U nastavku spora prvostepeni će sud provesti dokaze koje su stranke ponudile u toku spora i u žalbi, kojima prvo i drugotuženi pokušavaju dokazati da na njihovoj strani ne postoji krivnja odnosno propust dužne pažnje u pogledu stavljanja na raspolaganje sposobnog broda za plovidbu u smislu odredaba čl.36. ZUIPB.

U nastavku postupka prvostepeni će sud provodjenjem posebnog vještačenja utvrditi da li je nedostatak broda koji je utvrđen nakon iskrcaja tereta mogao i morao biti zapažen i utvrđen prije početka putovanja primjenom dužne pažnje zapovjednika, odnosno njegovog broдача. Ujedno će sud nakon toga ocijeniti navode u dnevniku broda, da li su događaji navedeni u dnevniku broda mogli prouzročiti prodiranje vode u skladište i prouzročiti odnosnu štetu.

Tek kad sud utvrdi sve ove činjenice bit će u mogućnosti donijeti pravilnu presudu.

V.V.

B) Odluke stranih sudova i arbitraža

KUĆA LORDOVA

19,20,21. i 22.V 1975.

Michael Miliangos c/a
George Frank (Textiles) Ltd.

Kupoprodaja - Plaćanje ugovoreno u švicarskim francima - Da li engleski sud može donijeti presudu koja glasi na stranu valutu - Sudska praksa - Nadležnost engleskog suda da donosi presude koje glase na stranu valutu - Precedent - Odluka Apelacionog suda - Odluku nije slijedio sudac nižeg suda - Razmatranje principa "per incuriam" od strane Kuće Lordova

Tužitelj, poduzeće iz Švicarske, prodalo je tuženom znatnu količinu poliesterskog prediva na temelju dvaju zaključenih ugovora. U prvom ugovoru cijena je bila ugovorena u švicarskim francima. Tužitelj je uredno izvršio obvezu prodaje i isporuke robe, a kako tuženi nije isplatio ugovorenu cijenu, pokrenuo je protiv tuženoga spor tražeći isplatu ugovorene cijene u švicarskim francima.